СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 26. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 2. лютого, 1926. VOL. XXXIV. No. 26. Jersey City, N. J. Tuesday, February 2. 1926. TREE CENTS

Арбітраційні пляни знова здержують углеву конференцію

ФІЛАДЕЛФІЯ, 30. січня. — Властителі копалень твердого вугля невдоволяються уступством, яке їм зробили майнерські представники щодо арбітрації, та предложили свій новий плян, котрий виразно домагається арбітрації, якого юнійні представники приняти не могли.

Властителі заявили, що попередний плян, який буцімто має в собі згоду на арбітрацію, не є нічим иншим лишень пляном організації відкривання фактів про вугливий промисел. Тому вони домагалися, щоби майнери згодилися виразно на 5-літний контракт та примусову арбітрацію, яка малаби розсуджувати відтак непорозуміння кождого року.

Майнерські представники тоді заявили, що вони на такі річи годитися не можуть. Після такої заяви засідання конференції відложено на слідуючий тиждень.

НОВИЙ ПЛЯН ПОЛАГОДЖЕННЯ ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ.

ПОТСВИЛ, ПА., 30. січня. — Независимі властителі копалень твердого вугля вислали до углевої конференції ще один плян полагодження вуглевого непорозуміня та закінчення вуглевого страйку, котрий після завтра почивае шестий місяць свого існовання.

Після сього пляну майнери малиби вернути зараз до роботи; угоду малоби заключитися на 6 місяців; теперішну скалю заплати малоби задержатися на найблизші два роки; за сей час спеціяльний комітет мавби розсліджувати стан углевого промислу; при кінці сього реченця сей комітет мавби старатися погодити обі сторони; колиб йому се не вдалося, малоби склинатися арбітраційний суд; таку процедуру малоби повторятися що два роки.

Вуглева конференція не дістала сього пляну на час і не могла ще його дискутувати.

ДЕМОКРАТИ ВЖЕ ЗАЗДАЛЕГІДЬ ЛАГОДЯТЬСЯ ДО ВИБОРІВ.

ВАШИНГТОН, 31. січня. — В домі сенатора Волша з Монтани відбулися демократичні збори, на яких дебатовано ведення виборчих кампаній на сей і слудуючі роки. Кампанію пляновано відповідно до слідуючих президіяльних виборів.

ГУБЕРНАТОР ВИКЛИКАЄ ВІЙСЬКА НА ОХОРОНУ СУДУ.

ЛЕКСИНГТОН, Кентакі, 31. січня. — На заряджений на завтра суд проти Мурица Ед. Гариса, який самий мав признатися до нападу на одну білу жінку, губернатор стейту визвав тисячу стейтових жовнірів, щоби охоронити обжалованого перед можливим лінчом зі сторони товпи. Жовніри узброєні на остро та приїхали до міста з газовими бомбами, танками й машиновими крісами. Командант відділу дістав приказ вжити в разі потреби острих мір.

ПЕРЕЛЕТІВ ЛІТАКОМ ПОНАД АТЛЯНТИЙСЬКИЙ ОКЕАН

ПЕРНАМБУКО, Бразилія, 31. січня. — Еспанський летун Рамон Франко, що вилетів був кілька днів тому з еспанського порту Пальосу, приїхав нині до сього міста, доконавши в сей спосіб першої подорожи понад Атлянтійський океан з Европи до південної Америки. Летун полетить звідси до Ріо Де Джанейро й Буенос Айрес.

ХОЧУТЬ БУДУВАТИ БІБЛІОТЕКУ КОШТОМ 6 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

НЮ ГЕЙВЕН, 31. січня. — Еїльський университет постановив почати в як найкоротшім часі будову нової університетської бібліотеки. Має вона зібрати в один будинок всі книжки, які тепер находяться в 20 будинках. Має вона коштувати 6 міліонів долярів та має бути готова до вжитку за два роки. Буде вона мати при отворенню 5 міліонів томів.

СМЕРТЬ ВІД УДУШЕННЯ ҐАЗОМ.

НЮ ЙОРК, 31. січня. — За нинішний день відкрито в сьому місті 9 смертий від зачадження світляним ґазом. Межи погибшими є Степан Посковин зі женою, яких поліція найшла неживими в їх мешканню при 129 Іст Третя вулиця; вони видно погибли в ліжку від ґазу, що приходив до їх спальні з кухні.

СМЕРТЕЛЬНИЙ БІЙ З КУРЯЧИМ ЗЛОДІЄМ.

ПОРТ КОЛБОРН, Онтаріо, 30. січня. — Місцевий фармер Джозеф Палмер почув нині в ночі кудкудакание своїх курий. Пірвавши за рушницю, він кинувся до курника. Наставивши рушницю перед себе, він увійшов у курник, приказуючи голосно злодієви, щоби піддався. Місто сього з кута до нього гукнув вистріл і Палмер відразу почув немовби його щось упекло в шию. Він вигналь у напрямі вистрілу, і одним вистрілом убив напасника на місци. Фармер сейчас повідомив поліцію та поїхав до шпиталю лічитися.

ХТО ВИКОНУЄ ПРОГИБІЦІЮ?

НЮ ЙОРК, 31. січня. — За надужиття урядової власти відправлено нині тут 30 прогибиційних агентів. Кождий з них умішаний в якесь прогибиційне перекупство.

В суботу скінчилася в Атлентик Сіті, в стейті Ню Джерзі, велика росправа проти прогибиційних сторожів на федеральній фльоті. Суджено їх военним судом. Вісім обжалованих дістало довші вязничні кари.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

В січні сього року збірки призначені на Рідну Школу в Галичині.

Всі збірки посилати через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПОЛЮВАННЯ ЗА БОЖЕВІЛЬНИМ.

НАЙЕК, Ню Йорк, 29. січня. — Не лишень вся поліція сього міста та довколичних місточок, але й стейтові жовніри, ба й громадки цивільних добровольців шукає за якимсь божевільним мущиною, що за останні два тижні пробував насилувати три жінки. Як підозріних за сї злочини арештовано вже трох людий.

АКРОБАТ ЯК ВЯЗЕНЬ.

Німецька преса зайнята сензаційною втечею з бранденбурської вязниці „артиста" Дансі. Він мав відсидіти ще рік, але не видержав і разом з товаришем недолі, кравцем, рішився на акробатичну штуку, у повній небезпеці життя. Працюючи у вязничних варстатах, вони потайки, поволі, приготовили собі линву 20-метрової довжини. Кілька днів тому, вийшовши з робітні на III. поверсі, Дансі перелїз через вікно в даху, перекинув линву на гак протилежної стіни дому і сам знявся у верх на дроті від електричної лямпи, що висіла між двома домами, на 18 м. високо. Крім цього зумів він ще тягнути за собою кравця линвою, коли дійшов до примурку сусідного дому. Вони злізли з даху вязниці у мент, коли вартовий перейшов на протилежний бік. Поліції не вдалось до цього часу їх віднайти. Союз кінематографічних режисерів, повинен звернутись до міністерства справедливости з проханням, щоби за такий „трік" вязням дарували кару.

УКРАЇНІЗАЗІЯ В КРИВОМУ РОЗІ.

„Вісти" подають: „У Кривому Розі українізація йде прискореним темпом. У місті функціонуе 14 курсів для навчання української мови. До тепер в цілости зукраїнізовані народні школи та відділ народної освіти а також робітничо селянська інспекція". — В томуж числі є така замітка про українізацію гірняків у гірничих підприємствах Чернигівщині та Харківщині. „На підприємствах Чернигівщини і Харківщини є 93 відсотки Українців. Вся праця у фабричних комітетах велася російською мовою. Президія рішила, щоби не пізнійше 1. лютого 1926 р. всі районні Спілки гірняків на Чернигівщині, Харківщині і в Кривому Розі вели всю масову роботу українською мовою".

ФІЛЬОСОФ І ЗЛОДІЙ.

У Парижі арештували дивного кандидата у злодійським мистецтві. Це доктор фільософії (титул, який не так легко здобути у Франції!), Себестієн Пріер, який спеціялізувався у крадіжі предметів, що стояли на вулиці. Украв він 15.000 окулярів перед крамницею одного оптика; велику вівчарську собаку, яку продав кілька вулиць дальше; капелюх з брилянтовою шпилькою якоїсь дами. Аж 17-го грудня м. р. мав те, що називається „пехом". Він перелoжив з одного возу на вулиці на свій автомобіль кількaнайцять томів лєксикону і поїхав до антикваря, в якого годину раній хтось цей лексикон купив.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ У ПАРИЖІ.

В католицьких французьких кругах велике враження зробила Служба Божа відправлена митр. Шептицьким у соборі Нотр-Дам на закінчення світ лїтургічного тижня. Не тільки сама форма відправи та священичі ризи митрополита звернули загальну увагу присутних, але й сама поява митрополита. Підчас Служби Божої співав хор складений із 60 співаків. Ґазета „Еко де Парі", подаючи подробиці сеї церемонії, „незвичайної для Парижа", називає митрополита людиною, яка „хоче і може бути зединюючим кільцем католицизму між Сходом і Заходом".

ОПЛАТИ ЗА НАВЧАННЯ В ШКОЛАХ УКРАЇНИ.

Колеґія Комісаріяту народньої Освіти затвердила норми оплат за навчання для професійних шкіл України на 1925-26 рік. Повний розмір оплат такий: для музичних шкіл 120 карб. (60 долярів) на рік; для соціяльно-економічних 72 карб. в рік; для медичних 50 карб.; для індустріяльно-технічних 36 карб.; для сільсько-господарських 30 карб. Діти робітників, урядників і селян, що мають невеликий заробіток, можуть одержувати знижку на 50 відсотків. Особи вільних професій і службовці з платнею понад 250 карб. місячно, платять два або три рази більше понад норму. Цілковито звільнено від оплат за навчання діти незаможників, червоноармійців, безробітних і тих педагогів, що одержують плату не більшу, як 75 карбованців на місяць. З сього бачимо, що наука на Україні коштує дорого.

НЕЩАСНЕ КОХАННЯ.

У нинішних часах воно виглядає трохи инакше, як у наших побутових трагедіях. Головно, коли його героями є аристократи і бувші німецькі офіцири. Наскрізь романтичний зразок любовної трагедії передають мадяр. часописи. До поліції зголосився барон Філіпс з заявою, що він здефраудував три міліони корон і прохає, щоби його арештували. Його заяву перевірили як правдиву і задержали у вязниці. Історія цього барона трагічна. Він син штабового австрійського офіцира, вихованець військової школи. На третім році академії трапилась йому така пригода. При військових вправах йому доручено окружити жовнірами огород шпиталю в Медлінг. Підчас цього він запримітив у огороді якусь дівчину. Коли він хотів до неї наблизитись, вартові вхопили її і відвели силоміць до шпиталю. Філіпс дав тоді наказ жовнірам окружити шпиталь і визволити дівчину. Внаслідок цього скандалу він мусів покинути військову академію. Дівчина, яку він визволив, була дочкою фризієра, божевільна. Він хотів з нею оженитись, але його родина не дозволила на це. Він хотів скінчити самогубством, з якого його врятували. Дівчина вмерла. Від цього часу він з розпуки сходив на щораз нижчу ступінь. В останних часах працював як робітник, згортаючи сніг.

ДОСЛІДИ З РОЗРІДЖЕНИМ ВОЗДУХОМ.

Чимало вчених дає докази великої самопожертви, коли на власній особі перевіряють свої гіпотези. Новим прикладом такої служби нації є англійський учений Беркрофт, професор фізіольоґії университету в Кембрідж, який казав себе зачинити в скляній камері з розрідженим воздухом. Він хотів переконатись, який вплив має на людський організм (головно на кружбу крови) рідкий воздух. З камери, в якій він сидів тиждень, увесь час витягали помпою воздух, удержуючи його в тій самій висоті напруження. Коли він вийшов звідти, був посинілий. Він дав одчинити собі жилу, щоби зробити аналізу крови. Аналіза потвердила його давні обсервації, зроблені в Перу, у Інкасів. Він звернув тоді увагу, що люди працюючі на висоті 16,000 стіп, у копальнях срібла, є сині. Беркрофт, після експерименту, почувається зовсім добре.

Аліянти забралися з міста Кельн.

КЕЛЬН, Німеччина, 31. січня. — Решта аліянтських військ забралась відсі сьогодня опівночі. По відході окупантів задзвонено в 12 дзвонів на вежі собора св. Петра на знак радости по освободженню міста.

Відтак улиці міста зароїлись городянами, які проходили серед радости і співу. Також появились у походах банди, які грали німецькі національні пісні.

З вікон домів повивішувано німецькі національні прапори. Місто Кельн було під ворожою окупацією 7 літ.

ЛІҐА НАРОДІВ І АМЕРИКА.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 31. січня. — Американець Артур В. Світсер, з Бостону, котрий тут є заступником директора інформаційного бюра в Лізі Народів від семи літ, заповідае, що Злучені Держави приступлять до Ліґи перед 1934 роком.

ПРОТИ СОВЕТІВ.

ЖЕНЕВА, 31. січня. — Швайцарська преса зачала аґітацію проти уступок швайцарського правительства російському советському урядови з приводу убиття большевицького дипльомата Воровського в 1922 році у Швайцарії.

Таксамо проти сього заявляються промисловці і купці, особливо женевські, котрі кажуть, що через політичні збрання стратили туристів, а з політиків не мають такого бизнесу як з туристів.

ФРАНЦУСЬКЕ МИТО.

ПАРИЖ, 31. січня. — Французьке правительство приготовлює підвишку митових оплат від ввожених товарів о 30%. Найбільше се відчують американські промисловці.

ФРАНЦІЯ И УГОРЩИНА.

БУТАПЕШТ, столиця Угорщини, 31. січня. — Франція напирае на Угорщину, щоб усунено реґента Гортія від влади, а на його місце назначено директорію з трох осіб.

Французьке правительство підносить се із за скандалу з фалшованем гроший. Вправді, закиди не відносяться безпосередно до Гортія, але фалшівники се буцімто його партійні товариші, отже по думці французького правительства він повинен потерпіти разом з ними.

СОВЕТСЬКИЙ УРЯД ХОЧЕ ПРОДАТИ ЦАРСЬКІ ДІЯМАНТИ.

МОСКВА, 31. січня. — Російська советська влада хоче продати царські діяманти й інші самоцвіти в Америці, щоб за добуті гроші купити плугів та іншого хліборобного знадібя.

Загалом на продаж має советський уряд 406 кусників дорогоцінностий. Самі діяманти важать разом 25,300 каратів; перли 6,300 каратів, сафіри 4,300 і т. д.

Найцінніщою є корона, яку зроблено для цариці Катерини в 1762 році. Вона має 4,936 діямантів, 75 великих перел, і богато інших камінів. На верху корони є хрест з діямантів і великий рубін, що важить 402 карати.

Усі ті дорогоцінности оцінено на $250,000,000.

Кромі того влада має богато давних образів славних малярів як Рубенс, Рембрандт, Рафаель та інші, які, каже, оцінено на $1,000,000,000. Отже і сі образи советський уряд готовий продати, щоб добути гроший.

Кромі того у випадку великої потреби грошевої советська влада має на продаж концесії на нафтові поля на Кавказі.

БУДЖЕТ РОСІЇ.

БЕРЛІН, 31. січня. — Буджет Росії на сей фіскальний рік обчислюють на 2,000,000,000 золотих рублів (біліон долярів) у приходах, себто о 600,000,000 рублів більше від попереднього.

З того третина має піти на військо.

ЗБІЖЕ В РОСІЇ І НА УКРАЇНІ.

БЕРЛІН, 31. січня. — Звідомлення з Москви подають, що в 1925 році зібрано збіжа в цілій Росії і на Україні 2,340,000,000 бушлів, себто меньше анїж советський уряд наперед заповідав. Збіже трохи подорожило, а по містах його недостае з причини великих перепон у доставі із за зіпсутих доріг та зелізниць.

ХОТЯТЬ ФРАНЦУСЬКОГО ГОРОЖАНСТВА.

ПАРИЖ, 31. січня. — Двайцять пять тисяч чужинців зголосилось до натуралізаційного офісу по французькі горожанські папери. Між тими чужинцями є 7,000 горожан колишньої Росії.

ЗА ЦАРСЬКІ ДОРОГОЦІННОСТИ.

ПАРИЖ, 29. січня. — Російські монархісти заповідають, що вони не допустять, аби большевики продали царські дорогоцінности. Небаром члени роду Романових мати-муть зїзд в Чехо-Словаччині, на якому заявлять, що продаж царських дорогоцінностий була-б неважна, і коли в Росії буде обновлена монархія, вона домагати-меться їх звороту міжнародною дорогою.

ЦАР НЕ ХОТІВ УТІКАТИ.

МОСКВА, 29. січня. — Тут вийшла книжка Бикова про останні хвилі царської родини, в якій каже, що царська родина мала двічі певну змогу утечі, але оба рази цар відказався від утечі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ АКТ КОМЕДІЇ

День 27. січня б. р. буде пропамятним для дальшої політики Зєдинених Держав Америки. Бо ото американський сенат заявився 76 голосами проти 16 за приступленнєм Америки до Міжнародного Суду.

В той спосіб закінчився перший акт тої комедії, яку веде тут мала горстка демагоґів, що покликуючись на доктрину колишнього президента Монро, відривають Америку від решти світа, особливо від Европи.

Нагінка на Европу зачалася в Америці від нещасливого верзальського договору, якому дня 19. падолиста 1919 і 19. марта 1920 р. відмовлено ратифікації, а продовжувалася весь час, а особливо тоді, коли виринуло питання приступлення Америки до Міжнародного Суду в Газі. Засідання сенату з дня 27. січня, коли то перейшла остаточно ухвала за приступленнєм Америки до Суду, було тільки одною з тих многих траґі-комічних картин, яких було повно на кождім з попередних засідань. До самого кінця заклинали „непримиримі" Америку, щоби була вірна своїй традиції і не пхалася до Европи. А все те було передане з театральною ґестикуляцією і великим патосом, так, як би дійсно рішалася судьба Америки. Деякі коментують ту подію в той спосіб, що сенат то зайва інституція, знана з бездільности, яка тільки дає про себе чути, коли трапляється нагода до таких шопок як от та ціла кампанія з Міжнародним Судом. І хто знає чи нема в тім правди.

Америка отже приступила остаточно до Міжнародного Суду, але поробила такі великі застереження, що ще не знати, що на це скажуть другі держави і чи дадуть згоду на таке упривілійоване становище Америки. А поправки ті слідуючі:

Ще за Гардінґа і Гюза пороблено застереження що до вибору суддів, видатків та зміни статута, які тепер принято в цілости, але додано нові. На підставі тих нових застережень може Америка виступити з Суду кождої хвилі, а Суд знова не може видавати ніяких дорадчих опіній що до тих справ, які відносяться до Америки, хиба за її згодою. Ніяка справа не може бути віддана Судови під рішення з боку Америки без згоди сенату, при чім до важности рішення треба двох третих голосів.

З тих застережень, особливо з послідного, виходить, що все таки опозиція має можність паралїжувати діяльність Міжнародного Суду, а навіть зробити само приступленнє до Суду ілюзоричним. Вона буде могла протягати справу місяцями, коли не літами, як це мало місце якраз тепер. А міжнародні конфлікти як от грецько-болгарський вибухають дуже часто цілком несподівано і потребують негайної інтервенції. Міжнародний Суд не буде міг одначе таких справ вирішити, ні видати дорадчої опінії, а буде мусів ждати на ухвалу американського сенату. Заки знова опозиція допустить до голосовання, готова вибухнути війна, бо другі держави не будуть ждати місяцями та вслухуватися в дебати сенатора Бори і других непримиримих. Правда, що згоди сенату треба тільки до тих справ, які торкаються інтересів Америки. Але таке застереження можна собі всіляко толкувати, бо міжнародні справи є так скомплїковані, що майже кожда з них коли не безпосередно то посередно мусить торкнутися і Америки.

Всеж таки приступлення Америки до Міжнародного Суду треба вважати великим кроком вперед. Буде воно важним допера тоді, коли всі другі держави, що належать до Суду, згодяться на пороблені сенатом застереження. Є однак познаки що до того, що другі держави дійсно дадуть згоду. Вони тим покажуть висше розуміння справи, а заразом скріплять позицію тих, що борються в Америці за її приступленнєм до Ліґи Народів. Бо приступленнє до Суду є тільки першим кроком вступу до Ліґи, з якою буде мусіла тепер бути Америка в контакті. Бо через Раду Ліґи може вибрати своїх суддів, а до каси Ліґи мусить складати свою пайку на удержання Міжнародного Суду.

Міжнародний Суд буде отже тільки помостом до вступлення Америки до Ліґи Народів. Чи і коли це наступить, тепер ще не знати. Буде воно залежати від того, які запанують відносини між Судом і Америкою. Коли стероризована демагоґами американська опінія побачить, що не такий вовк страшний як його малюють, що Америка на нових взаємновідносинах нічого не терпить, а навпаки зискує, тоді прийде час стати лицем до Европи. Бо передпотопова боротьба в обороні ізоляції Америки була тільки одним звеном в ланцюху тої нездорової політики, яка йде шляхами Ку Клакс Клена, а в послїднім часі знайшла свій вислів в реґістрації чужинців і нордійській теорії. Її мусить прийти конець.

Америка скінчила з приступленнєм до Суду в Газі рівнож перший акт комедії, бо инакше годі ту боротьбу схарактеризувати. Чи на тім акті скінчиться ціла комедія, не знати. Можливе, що будемо щераз то саме переживати, коли виринє питання приступлення Америки до Ліґи Народів.

Боротьба та є ще комедією і з того боку, бо обі міжнародні інституції, а то Міжнародний Суд і Ліґа Народів є в великій мірі американським твором. За ними заявились майже всі культурні держави кромі совітів, а на останку зачинає зближуватися до них і Америка, себто їх власна мати.

РОДИ БИЗНЕСОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

(Продовженнє)

ЯК ЗАСНОВУЄТЬСЯ КОРПОРАЦІЮ.

Документ, котрим засновується корпорацію, називається чартером. Члени - основателі („інкорпоратори") або їх адвокат вносить в спосіб, приписаний корпораційними законами, прозьбу до відповідного уряду. Урядник, котрим звичайно є секретар стейту, не має права відмовити свого підпису під сей чартер, коли прозьба зроблена в законом приписаний спосіб. Внесена аплікація сейчас стає чартером нової корпорації, який уповажняє основателів сейчас приступити до творення нової орґанізації та починати бизнес.

Справа інкорпорованя нових орґанізацій належить звичайно до стейтових урядів. Федеральний уряд чартерує краєві („національні") банки, а деколи федеральні зелізниці. Орґанізацій, творених для других цілий, федеральний уряд чартерувати не має права.

ЩО ТРЕБА ПОДАТИ В ЧАРТЕРІ?

Деякі чартери дуже короткі, а декотрі мають велику масу подробиць. Всі однак чартери мусять мати деякі сущні факти, без яких чартеру дістати не можна.

Наперед треба подати імя нової коопрації. У сьому згляді треба оберігатися перед поданнєм імени, подібного до другої подібно названої орґанізації, яка веде бизнес у сьому самому стейті. В декотрих стейтах назва орґанізації мусить мати на кінци слово „компані" або „лимитед" або „інкорпорейтид".

Треба далі подати осідок корпорації, себто де буде головна канцелярія нового підприємства.

Далі подається цілі, для яких завязується корпорацію. З огляду на те, що корпорація може займатися лищень таким бизнесом, який є поданий в її чартері, — треба подати сі цілі так широко, щоби ними обняти всяку можливу діяльність корпорації. Се звичайно робиться в сей спосіб, що при кінці уступу про цілі орґанізації додається уступ, в якім кажеться, що орґанізація буде робити всякі другі бизнесові справи, посередно звязані з веденнєм згаданого бизнесу.

Далі подається, кілько основного капіталу буде мати корпорація, як він розділений на уділи (акції, шери) і якого рода се будуть шери. Найбільше принятою формою є розділюванне капіталу на шери по сто долярів.

Копальняні однак підприємства часто видають навіть по 10 долярів один.

Звичайно подається далі, як довго має корпорація існувати. Декотрі стейти дозваляють творити корпорації на все. Инчі обмежують їх існованнє до 20 або 50 літ. У ще инчих сего питання закон не рішає, лишаючи основателям вільну руку. Коли корпорація осягне вік, означений в чартері, тоді вона вважається розвязаною, і тому треба старатися о новий чартер.

Кромі сього чартер повинен подавати імена й почтові адреси інкорпораторів.

ХТО МОЖЕ БУТИ ОСНОВАТЕЛЕМ?

Основателями (інкорпораторами) можуть бути особи, здібні до роблення правних умов. З них певне число мусить бути горожанами стейту, в якім вибирається чартер. Діти, малолітки, спілки або корпорації не можуть бути основателями, хоча вони можуть мати акції в корпорації. Інкорпораторів треба найменче в деяких стейтах 3, в других 5. Кождий основатель мусить мати, що найменче один шер.

„ДОМАШНІ" І „ЧУЖІ" КОРПОРАЦІЇ.

За домашну корпорацію вважається корпорацію тоді, коли вона заінкорпорована в тому стейті, де вона веде бизнес. Коли вона веде бизнес у другому стейті, то там вона вважається за чужу. Кождий стейт має право виключити від бизнесу чужі корпорації, себто не заінкорпоровані в своїм уряді, або жадати відповідної заплати за дозвіл на веденнє бизнесу, або поставити якінебудь другі обмеження чужій корпорації. Чужа корпорація має право робити бизнес лишень завдяки чемности чужого стейту. Стейтові уряди звичайно постановляють, що кожда чужа орґанізація, ведуча в ньому свій бизнес, повинна удержувати в ньому філію, а деколи вимагають спеціяльних оплат. Перед починаннєм бизнесу треба тому добре розглянутися, щоби сповнити всі законні вимоги по стейтах, де корпорація думає робити бизнес.

ЯКІ ПРАВА МАЄ КОРПОРАЦІЯ

Заінкорпорованнє корпорації надає її право бути особою, управненою до ведення бизнесу, означеного в чартері. Кромі сього інкорпорація надає корпорації мовчаливо певні права. Декотрі з них уже виходять самі зі себе з чартеру, хоча вони в чартері поіменно не згадані. Таким правом є приміром право позивати й бути позиваною, затягати довги, входити в контракти, вживати печатки, купувати, продавати, мати маєток, установляти директорів, урядників, аґентів, робити статути, розвязуватися та робити все инче, потрібне до ведення бизнесових підприємств.

Є однак деякі права, яких корпорація не буде мати, якщо вона їх не згадає виразно в своїм чартері. До таких прав належить видавання ріжних родів шерів, мати на власність шери других підприємств, тощо. Сі права стейт, який інкорпорує корпорацію, надає виразною постановою і тому корпорація, яка хоче мати такі права, обовязана згадати їх виразно в своїй аплікації за чартер.

СТАТУТИ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Від чартеру треба відріжнити статути („байлос") корпорації. Статути се постійні правила для ведення бизнесового підприємства, вироблені та приняті акціонерами або їх представниками, директорами. Постанова акціонерів або директорів про один акт корпорації називається резолюцією. Не кожда корпорація мусить мати статути, але порадно булоби, щоби вона їх мала. Такі статути повинні годитися зі законами стейту та чартером. Статути постановляють акціонери, але в богато орґанізаціях се право перенесено чартером на директорів.

Хоча моглоби здаватися, що чартер та стейтові закони вистарчають до ведення бизнесу, то все таки статути повинні подавати ряд додаткових, а дуже потрібних правил про веденнє бизнесу. Сі постанови повинні означувати, які акції мають бути видані та як їх мається переносити з особи на особу, як мають відбуватися збори акціонерів та директорів, як мається вибирати директорів і урядників, які спеціяльні права й обовязки має мати кождий спеціяльний урядник, як треба дбати за маєток орґанізації, як ним заряджувати, як дбати за її фінанси, як платити зиски, як відкликати старий статут та заводити нові поправки й додатки до статута.

(Далі буде).

ОРЕЛ.

В початках серпня 1919 року, у гарний літний, недільний день зароїлося по вулицях табору на Домбю від людий. Табор був обведений штахетами і дротними перегородами, а що жило тоді нас у ньому понад вісім тисяч людий, пань, інтелїґентів мущин і мужви, тісно ставало по вулицях і стежках. Сонце жарило. По таборі, в якім не було каналізації, заносило поганою вонею. Одначе ми ходили по вулицях, тішилися погодою і грілися на сонці. На наших лицях крізь смуток і жаль, такий питомий всім людям, котрих доля загнала у тюрму, блестів від часу до часу усміх. Не даром до нас завитало сонце! Тільки одні більшевицькі салдати не сміли вийти на вулицю поза решітку свого деревляного бараку. Тижнями ходили вони по кількадесятиметровій площі та спали на деревляних причах. Мужва і офіцири всуміш. Та й вони раділи сонцем й прали своє білля на таборових лавках.

Нараз високо понад нами надлетіла птаха. Велика птаха! Скоро пізнали ми у ній орла! Свої дужі крила розпростер він у воздусі. Піднимався в гору, то спускався прожогом в долину. Бистрим зором глядів він за добичею, та нараз зупинився над нашим табором, кружив над ним довго і немов би дивувався, що стільки людий найшлося разом на невеликій кільканайцяти морговій площі...

— Глузує з нас сміється, — говорили поневільні жителі Домбя.

— Він на волі, а ми в неволі — додав хтось з гурту.

— Щасливий, бо на волі! — роздався голос.

І посумніли, вянули лиця, як вяне трава і цвіт серед спекоти..

А мені нагадалася „Пѣснь" В. Башкіна. Він також був у тюрмі. Над його головою в горі летів сокіл.

— Не смійся! — кликав він до нього. — Я був вище від тебе, в небесах над землею, я був вище від тебе і від орла! Я бачив чимало незвісних світил і багато тайн розгадав. Я розмовляв із зорями і до яркого сонця підлітав. Я родився таксамо непокірним і злим, як ти. Братами мені були вітер і грім. Вони сталили мої руки і ум. І нараз в ночі серед бою за волю, я ослаб. І тепер мене посаджено, як злодія, на ланцюху, як невірного, а зловленого раба. Та не глузуй, соколе! Я тут не умру, за сором соромом заплачу. А коли зберешся знову летіти в безмежний і гордий простір, не забудь передати облакам мій поклін, скажи всім, що я ланцюх розірву, що в тюрмі моє життя — це тільки сумний сон, сон на яві!

Я виголошував „пісню" Башкіна в російськім оригіналі, а в моїй души та в душах моїх слухачів росла віра на недалеку волю і працю серед своїх. Людський ум вище літає від орла. Він руйнує, але й будує. Нема нічого кращого і величнішого понад людську думку, для якої нема простору, якого би вона не могла досягнути, збагнути. Вона розбиває скелі, перепливає моря, підлітає до сонця. Вона стає царем у змаганнях людства до правди, щастя, волі та добра!

Тому не глузуй із нас, орле! А коли зберешся знову летіти в безмежний і гордий простір, не забудь передати облакам наш поклін. Скажи всім, що ми ланцюх розірвемо, що в тюрмі наше життя — це тільки сумний сон, сон на яві...

К. Студинський.

HAPPY DAY.

Oh happy I used to be
When you rocked me on your knee;
Of trouble I did not know
While you rocked me to and fro.

In my heart there was no trouble,
In mischief I had no double;
Singing, dancing in my glee
Like a robin in a tree.

Anna Chomiak.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ НА ВИГНАННЮ В ЧЕХІЇ.

Українці Нюарку й околиці!

Наше громадянство в Америці наче призабуло, що на чужині, в Чехо-Словаччині живе коло 1,000 студентів Українців, вигнанців з краю, що передтим наставляли свої голови за волю України, а тепер в голоді і холоді вчаться в університетах та інших школах, щоби стати розумними народніми робітниками і знов колись нійти до бою за волю України. Деякі з них мають невелику допомогу від чеського уряду, але більшість мусить бідувати тяжко, бо зарібку їм, як чужим, тяжко дістати, а як дістануть, то хиба дуже мізерний. До минулого року „Товариство Української Молоді в Ню Йорку" займалось ними щиро, поки се товариство, на жаль, заснуло сном блаженних.

Студенти вигнанці в Чехо-Словаччині остались деякі дослівно без кусника хліба.

Ми, Громада Студентів Українців в Блумфілд, Н. Дж., читаємо розпучливі листи наших братів з Чехії і тому хочемо їм, бодай трохи, помогти. В сій цїли будемо уладжувати концерти, вечірки, вистави і т. і. Зібрані гроші будуть переслані на поміч нашим студентам без ріжниці партій чи віри. Бо се не політика а поміч будучим робітникам народнім.

Дня **6-ого лютого с. р. (в суботу) о 8-ій год. вечір** ми уладжуємо на сю ціль в салі при 49 Бікон Ст., Нюарк, Н. Дж., **Комічний Вечір,** зложений зі слідуючих точок:

1. Комедія „За ідею" — Пилькевича.
2. Виступ чемпіона Наддубного, жарт в одній відслоні.
3. Український „Центробрех", суспільно-політичні новини.

Вступ 35 центів.

Всі точки виконають українські студенти з Блумфілдського семинаря.

Чистий дохід на користь українського студентства в Европі.

Українці Нюарку й околиці! Приходіть, а не пожалуєте! Забавитеся, посмієтесь за дешеві гроші та поможете бідним а пильним студентам.

Управа Гром. Укр. Студентів в Блумфілді, Н. Дж.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Отсим повідомляється членів тов. „Запорожної Січи", що місячні збори відбудуться в неділю, дня 7-го лютого с. р. о год. 1.30 пополудни в гали церковній. Отже проситься усіх членів прибути, бо є много справ до полагодження. Як рівнож повинністю усіх членів, платити точно і на час вкладки до тов. і У. Н. Союза, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Я. Шаравара, предс.; И. Кава, кас.; М. Рибак, секр.

НОВА ЗБІРКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ.

Відомий в Ню Йорку й околиці театральний артист п. С. Комишевацький видав нову збірку українських пісень п. з. „128 найкращих українських пісень". Се пісні без слів, а можна їх грати на скрипці, мандоліні, альті, саксофоні, корнеті, клярнеті, флеті і инших сольових інструментах.

Властивих українських пісень є в тій збірці лише 110, а відтак ідуть за порядком: „Пісня червоної армії", „Марселеза" і 16 популярних пісень російських.

Забогато усіх тих пісень, аби можна тут вичислити їх заголовки, але загально треба сказати, що та збірка повинна найтися в руках кождого музикального Українця. Деякі з надрукованих тут мельодій можна подибати в инших музичних збірниках, але є богато таких творів, які ще ніколи не були ніде печатані, а придбав їх п. Комишевацький ще на Україні і державі їх доси в рукописях. Між ними є кільканайцять таких, що їх справді можна вважати перлами нашої народної музичної творчости.

Між 110-ма українськими мельодіями находимо 2 пісні жидівські (які приходять в українських театральних виставах), 2 халяндри (циганські танці) і лезґінка (кавказький танець). Між світськими мельодіями подибуємо три колядки. Для тих, що любуються в скочних мельодіях, поміщено в збірці: дрібушечки, 1 танець, 5 оригінальних козачків і 1 коломийку.

Друковані усі ті пісні на тривкім папері, окладинка прикрашена гарними 3-кольоровими українськими вишивками. Заголовок поданий в двох мовах: українській і анґлійській. Зміст (заголовки пісень) надрукований по українськи і рівнорядно азбукою анґлійською (з вимовою пригідною для Американців).

Ціна сеї цікавої збірки $2.00, враз з почтовою пересилкою.

Наклад невеликий, тож треба поспішитися з замовленнєм. В самім Ню Йорку в протягу тижня, розійшлося вже понад 200 примірників.

Хто цікавиться нашою народною музикою, не пофалшованою ріжними несовісними спекулянтами, нехай пришле на адресу „Свободи" (Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.) $2.00, а дістане згадану збірку відворотною почтою просто до свого дому.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

„МИ — ГАЙДАМАКИ".

—o—

До історії відомої пісні.

Історія повстання пісні, а властиво вірша „Ми гайдамаки, ми всі однакі" не дуже давна, а все-жтаки досить покручена, і тому, щоби не вилетіла з памяти, вважав я за відповідне подати її до відома цікавим.

Ніхто инший, як померший у минулому році поет Осип Маковей є властивим автором вірша, та судячи по його власним словам, він є і автором варіянту музики. Сам вірш був уже богато разів друкований, а саме в часописі призначений головно для селян „Гайдамаки", видаваній пок. Михайлом Петрицьким, та в збірнику пісень, здається, тогож впорядчика, відтак друковано отсю пісню в кількох виданнях „Великого Українського Співанника" Тов. „Просвіта" у Львові і т. д. За те щодо музичної частини цієї пісні, то хоча вона сама собою не дуже цікава, всеж-таки годиться згадати, що ціла пісня була друкована в „Торбані" ч. 43 на мужеський хор у двох дещо змінених накладах, дальше в „Торбані" ч. 44 на фортепян зі словами (в обох випадках укладу Я. Ярославенка в „Лірі" ч. 6. як гимн на фортепян (уклад О. Залеського), а крім цього появилася вона в Київі в аранжовці О. Кошиця, мабуть на мужеський хор.

Маючи намір видрукувати „Ми гайдамаки" у такому виді, як сам автор її написав, я звернувся свого часу до пок. О. Маковея, що жив тоді у Чернівцях, і одержав в 1907 році 25. III. листа ось-якого змісту: „Впов. Пане! „Гайдамацьку пісню" я зложив ще підчас сецесії 2. XII. 1901 р. під мельодію якоїсь волоської пісні, котрої автора не знаю і не міг довідатися, хоч допитувався. Я чув її колись лише раз у вагоні від товариша-офіцира і не можу присягнути, чи мельодію я переймив вірно, чи може на свій лад трохи переінначив. У Чернівцях Волохи не співають цієї пісні. Тому, що я сам не дуже розумію ноти, то я не можу Вам післати мельодії (її має Богдан Барвінський, котрому я післав 1901 р.).

„В Часописи „Гайдамаки" 1905 р. ч. 125 з 4. IV. подав хтось текст цеї пісні, досить покручений. Я подаю Вам оригінальний текст, лише не знаю, чи сконфіскують його. В такім випадку може би треба його змінити. Ці зміни я подаю відразу. — Поздоровляю щиро, Ваш Осип Маковей".

На кінці свого листа О. Маковей додав олівцем ось-що: „Тому, що сама поезія, яко поезія, не богато варта, можна сміло і моє імя викинути. Не залежить мені на тім".

За стільки літ ота пісня здобула вже, так сказати, права горожанства серед українського народу, і її можна назвати національною, коли не народньою. Співали її під криміналом і в криміналі на Баторія та під Юром у Львові, грають її сільські орхестри, грали й музики на вулицях Київа, диригував я нею в казармах на Печерську, знає її Канада, і наші еміґранти в Злучених Державах.. І з тої причини, що її так загально співають, переходить вона всякі зміни. А проте не можна її називати гимном, бо ані формою ані змістом вона не відповідає гимнові. Є вона загальною українською національною піснею (Nationallied) і такою повинна лишитися.

Я. Ярославенко.

РАДЯНСЬКИЙ КОНСУЛЯТ ЛЬВОВІ.

У виконанні польсько-радянського консулярного договору, затвердженого сойм. комісією загр. справ, польські консуляти утворять у: Тифлісі, Ленінґраді, Новомиколаївську, а радянські у: Львові, Лодзі, Данціґу і Кракові.

ДЕЯКІ СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПРО СКЛАД КП(б) У.

—з—

На недавно відбутому зїзді взяло участь 492 делеґатів з рішаючим голосом і 273 з дорадчим, разом 765 делеґатів. Вони репрезентували 98.129 дійсних членів і 69.475 кандидатів. Між делеґатами з рішаючим голосом було 24 жінки, а між делеґатами з дорадчим голосом було їх аж 93. Щодо соціяльного стану то перша категорія делеґатів розподілялася так: робітників 72.7 відсотків; селян 8.3 відс.; урядовців 19 відсотсотків. У національному відношенню склад усіх делеґатів представлявся ось як: Українців 306; Москалів 276; Жидів 115; Поляків 14; Молдаван 4; инших національностей 46. Серед делеґатів з рішаючим голосом було 195 або 39.8 відсотків. Колиж взяти на увагу знання української мови, то склад зїзду представлявся в тому відношенню ось як: серед делеґатів з рішаючим голосом цілковито не знали української мови 25.8 відсот., серед делеґатів з дорадчим голосом незнаючих української мови було 24 відсотки. Инші делеґати знають українську мову, але не зовсім, бо ось між делеґатами першої категорії було 38.9 відсотків таких, що вміли тільки читати й писати по українськи. Опановують українську мову в бесіді 35.8 відс. а з них тільки половина промовляє українською мовою. Серед делеґатів з дорадчим голосом відсоток знаючих українську мову значно вищий. Бо між ними 45.8 відс. промовляє українською мовою а тільки 30.2 відс. є таких, що вміють по українськи тільки читати і писати.

ВІЦЕВОЄВОДИ І СТАРОСТИ.

—o—

На становищах висшої адміністрації в Галичині нові зміни. Віцевоєводою львівським призначений бувш. тернопільський староста Екгардт, віцевоєводою в Тернополі Седлецький, віцевоєводою станиславівським Кунцевич; старостами: львівським — радник Лясковський, тернопільським — Топольницький, станиславівським — Ґронзевич.

Володимир Федорчак,
укр. стр. 3 с. I львівського п. п.

З ПОЕЗІЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

Сплю і сниться мені
Про чиїсь карі очі,
А відтак, що я десь у саді
Серед ясної літньої ночі.

В тім неначе грім з неба
Збудив мене гук гармати,
І ледви зібравшись,
Як вітер вибігаю з хати.

„Сотня збірка, чвірками правобік",
Падають команди слова,
„Наперед ходом руш". — І хлопці
Ідуть малою доріжкою села.

Минули село, стали на городах,
Знова команда сотенного падае:
„Сотня розстрільна, бігом, руш".
І наче грім юнацьке Гура! лунає.

Неначе вітер, вихор повіяв
З карпатських верхів;
Неначе буря загула: Так ми кинулись
Насупроти ляхів.

А природа затихла в подиві німім
Для цвіту вкраїнського народу,
Що неначе на весілле іде
Віддати життє своє за свободу.

Затарахкотіли нагло кріси,
Загули ворожі гармати,
Свищуть, сичать кулі,
Тріскають коло нас ґранати.

Падуть товариші неначе солома,
А ми все вперед і вперед ідемо,
І тобі, Україно, нене наша,
В жертву життє своє несемо.

— — — — — — — — —

І вже от ворожі окопи;
Блискають ворожі багнети,
Аж нагло почув я біль в нозі
І впав, не добігши до мети.

Кров ллється з рани,
Зелену травицю красить,
А я на ню і не дивлюсь,
Неначе не чую, що болить.

Підвівся я і дрожачою рукою
Посилаю послідний мій стріл ляхови,
Бо за волю України присягав я
Боротись до послідньої каплі крови.

Вже затихли стріли і гук гармат,
Затихло тарахкотіннє кулеметів,
Тільки гень там на горбах
Чути дзвенькіт багнетів.

Відтак і це утихло, вже по бою,
Хлопці сотні свою задачу сповнили,
Хоч половина їх упало,
Відворот бригаді ухоронили.

Тишина в природі, сонце ясно світить,
Тільки вітрець з легка повіває,
До вічного сну львівські діти колише,
А гайвороннє вічну память співає.

Переписав з приватного листа
Матвій Костишин.

ЗАКУПНО ЗАКОРДОННИХ ВИДАНЬ ДЛЯ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ.

—o—

Президія Головнауки в Харкові доручила завідуючому музейно - бібліотечною секцією Дубровському зложити проекти та кошториси на купівлю закордоном наукових книжок для бібліотек України. Всі наукові бібліотеки мають подати списки потрібних книжок.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

Славний український силач Іван Піддубний буде далі боротися в слідуючих містах:

У вівторок, 2. лютого, в Джерзи Сити, Н. Дж., у Вікторі Гол, при вулицях Гендерсон і Йорк. В головній боротьбі буде виступати Піддубний. В другій парі буде боротися Станіслав Збишко, а в третій парі український силач з Харкова Ермак.

В Патерсон, Н. Дж., Іван Піддубний буде боротися 4. лютого в Турнер Гол.

На жаданне публики буде боротися Іван Піддубний другий раз у Филаделфії дня 5. лютого. Боротьба відбудеться в Українській Гали при 849 Норт Френклин стр. Приїзд Піддубного до Филаделфії викликує велику сензацію.

В Елізабет, Н. Дж., бореться Іван Піддубний в суботу, дня 6. лютого, в Фалконс Гол, 153 Трета ул. Там також буде боротися український силач із Харкова, Єрмак, а також буде виступати Станислав Збишко.

В Пасейк, Н. Дж., Іван Піддубний виступає 9. лютого. Галя буде проголошена пізнійше.

В Трентон, Н. Дж., Іван Піддубний буде боротися 10. лютого. Галя буде проголошена пізнійше.

В Балтімор, Мд., Іван Піддубний буде боротися 11. лютого, в Станіслас Авдіторіюм на Алісана стр.

Виступ Івана Піддубного в Нюарку, Н. Дж. Українці з Нюарку, Н. Дж., устроюють Великий Концерт в честь Івана Піддубного в 20-літний ювилей побіду над польським шампіоном Владком Збишком. Концерт відбудеться, **в неділю, 7. лютого о годині 2 пополудни** в гали під ч. 290 Ню Йорк Евеню. Будуть виступати укр. артисти співаки з Ню Йорку. Піддубний скаже секрет своєї сили. Сей концерт викликує велике зацікавлення, показується, що галя буде переповнена, так як се було в Ню Йорку. Проситься всіх Українців о численну участь.

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.

За В. Лозинським

переповів Михайло Ценівський.

(22)

Начеб мав спеціяльний приказ в разі такого нападу, побіг із своїм відділом темними сходами й коридорами, котрими колись то Шахін провадив Фоґельвандра до кімнати вязненої фанаріотки. Але передтим іще найвірнійшого з домашніх слуг вислав до міста, на замкову вартівню. Приказав йому виразно, щоби там жадав військової помочі й щоби сказав, що якісь грабіжники в Ароновім домі „палять, ріжуть, убивають, крадуть, розбивають", що від Арона хочуть іти просто до міста та що там також будуть „палити, різати, вбивати" і т. д.

Ледви Огарок упорався з старою жидівкою і переконався, що не могла ані ворохнутися ані кричати, — коли в хаті счинився гамір і роздався стукіт. Сторожеві люде, непевні скільки грабіжників вдерлося до середини, не йшли потихо, але чи то, щоби додати собі відваги, чи то, щоби залякати напасників, ішли з лоскотом, що грізним відгомоном відбивався об мур старого дому.

Фоґельвандер приказав відступати. Присутність слабосилої дівчини казала їм бути обережними, щоби не наразитися на небезпеку.

Дійсно треба було конче дуже спішитися й бути обережним, бо бідна дівчина зімліла під впливом великого схвилювання й безупинної трівоги. Фоґельвандер кинувся до вікна з дівчиною. Але Огарок зупинив його, загасив каганець у кімнаті, опустився перший по драбинці на темне подвірячко, так що Фоґельвандер міг йому з вікна подати зімлілу фанаріотку, бо невеличкий поверх був дуже низький. Опущена офіциром із гори, а здержана зручно Огарком, фанаріотка наслідком цього сильного потрясnення відзискала притомність.

— Будь відважна й сильна, Ерінно! — прошептав до неї Фоґельвандер — а за кілька хвиль будеш далеко за цією лайдацькою печерою.

Порвиш зліз останній. Примкнув вікно, а Квач провадив усіх до пивниць. Знову мусіли бути вельми обережні й розузутися. Це забрало багато часу. Коли станули в малих дверях, котрими були ввійшли, чути вже було на подвірю крики парубків, змішані з гавканням бішених псів.

— Стояти! — викликнув Фоґельвандер у дверях. — Заки вийдемо на подвіря, мусимо станути в порядку, бо там ударить на нас ціла ватага драбів. Приготовіть зброю!

Всі добули шаблі, перевісили їх ременями на правій руці, котрою схопили пистолі з відтягненими курками. Квач не мав шаблі, але держав пистолі в обох руках. Фоґельвандер узяв під ліве рамя фанаріотку, а в правій мав спису й пистоль.

— Огарок пійде вперед, — приказав офіцир — Порвиш заслонюватиме дівчину з другого боку, а Квач хай закриває відворот! Вперед!

Огарок копнув сильно двері від пивниці і вискочив на подвіря. Зараз за ним вийшли всі. Ледви найшлися на подвірю, кинулися на них пси. Вказували так дорогу Шахіновим і Ароновим людям... В порядку, вказанім Фоґельвандром, усі уставилися коло муру фабрики салітри.

Фоґельвандер хвилину не знав, що йому діяти. На щастя Шахінові люди були розкинулись на подвірю, два лище були недалеко. Ці побачили громадку, уставлену під муром... Боялися нападати на них самі, вистрілили лише з пистолів і почали кликати решту своїх товаришів.

Користаючи з цієї короткої хвилини, Фоґельвандер пішов скоро до цієї Квачевої буди, звісної вже нашим читачам. Хотів як найскорше дістатися до паркану. Але від пивниці аж до цієї буди, що припирала до паркану, було досить дороги. Ледви наші герої найшлися в половині дороги, як із великим галасом кинулася до них ватага. Пустили град куль на збиту громадку.

Кулі свистали понад самими головами Фоґельвандра й його товаришів. Парубки зле стріляли. Ніхто не був ранений. Наша громадка почала відступати знову поволи й обережно до покинутого місця.

Тимчасом сторож, як застав клітку пустою й довідався від старої жінки що приключилося, вибіг із хати на подвіря з цілим своїм відділом. Тут злучилася ціла Аронова й Шахінова залога й цілою громадою кинулася на смільчаків.

Фоґельвандер казав добре вицілити і приказав:

— Стріляй!

Вистрілили саме в хвилі, коли Аронові й Шахінові люде наблизилися на кільканацять кроків. Тому, що Аронові люде мали ліхтарки в руках, можна було вицілити в них дуже легко. Впало пять стрілів, бо Квач вистрілив раз за разом із обох пистолів. З противного боку роздалися пробаючі зойки, чути було, як два або три тіла з глухим лоскотом упали на землю.

Нападаючі збентежилися, пристанули на хвилю. Фоґельвандер відступив дальше, а заки тамті знову наступили, був вже з товаришами біля деревляної буди.

— Вийдім до середини, відси буде вигіднійше боронитися,— сказав офіцир.

Буда була дуже мала, так що ледви помістилися всі. З двох боків були в ній малі отвори замісць вікон, у третій стіні були двері, четвертою стіною був паркан. Фоґельвандер поставив у дверях Порвиша, при одному віконці Квача, при другому Огарка.

— Стріляйте відсіля, а влучно! Мусимо видержати облогу.

— Я, пане рітмайстер, коли можна зроблю наступ! — озвався Порвиш, але офіцир не слухав його.

— Квач! — спитав Фоґельвандер — чи в даху цієї буди дасться скоро зробити діра?

— Не треба робити її — відповів Квач, що стріляв саме— там є велика діра, я заткав її соломою.

Фоґельвандер найшов солому й витягнув її з даху. Потім узяв шнурову рабинку, станув на малім стільци, що був одинокою обстановкою буди, і сказав до фанаріотки, що дріжала на всьому тілі:

—Я вилізу на дах, а ви пійдете за мною. Ви, товариші, боронiться до останньої хвилі, видержіть лише кілька хвилин, а вийдемо цілo з цієї халепи.

Фоґельвандер вигідно висунувся отвором на дах буди. З наступаючих ніхто його там не запримітив, бо ніч була темна, а стріли падали з буди, то увага наступаючих звернулась туди. Фоґельвандер поклався на даху. Дах почав небезпечно тріщати. Відтам легко міг зачіпити драбинку за списи паркану і перекинути її на другий бік. Коли зробив це, подав крізь отвір руки фанаріотці. Підніс її на дах, поміг їй пересунутися попід паркан, станути на шнуровому щаблі й опуститися на другий бік. Але не казав їй влазити самій на землю, але держатися на горішних щаблях, щоби в разі небезпеки могла найтися знову між своїми оборонцями. Потім сказав тихо крізь отвір:

— Порвиш хай відступить від дверей, а ви їх затарасуйте, як можете, щоби хоч на хвилинку могли опертися. Я вас виручу тимчасом у стрілянині.

Поклався на даху, вистрілив двічи і за кождим разом зранив. Обляжені тимчасом замкнули двері на засуву й приперли на них усе, що лише було в буді.

— Тепер за мною — сказав Фоґельвандер — по одному а обережно, щоби дах не заломився.

Присунувся до паркану й казав Грекині опуститися на долину по драбинці і сам зісунувся на землю. За хвилю і три товариші були вже також під парканом, на чистому полі і разом із Фоґельвандром і його добичею зникнули в нічній пітьмі.

Тимчасом прибула Ароновій залозі з міста поміч із кільканацяти жовнірів. Припустили справжній наступ до деревляної буди, здобули її по геройськи одним махом, але в середині — не було вже нікого.

XII.

Несподіваний гість.

Від описаних в останньому розділі подій минуло кілька тижнів. Фоґельвандра не застаємо вже у Львові. Його відділ мусів перенестися до Камянця Подільського. Тут відбувається тепер дальша дія нашої повісти. Та заки попровадимо дальше, мусимо коротко згадати це, що приключилося від хвилі нападу на Шахінову печеру.

Коли жовніри й Шахінові люде йшли наступом на буду в якій не було вже нікого, тимчасом Фоґельвандер із здобичею й своїми людьми, дістався щасливо до воза, що чекав на нього. За кілька хвиль найшлися поза Бродами, на львівському шляху. Вернувши до Львова, Фоґельвандер зараз подумав про долю молодої фанаріотки. У Львові мешкала тоді кремянецька старостиха. Фоґельвандер знав її добре, а навіть був її далеким свояком по матері. Часто бував у її домі. Годину після приїзду до Львова, пійшов Фоґельвандер із Еріною до старостихи. Оповів їй цілу історію нещасливої дівчини й поручив її опіці своячки. Старостиха дуже цікаво вислухала цілу дивну пригоду, змилувалася над нещасливою дівчиною й приняла її наче рідна мати. Тепер треба було лише відшукати батька Еріни й повідомити його, де обертається його люба дитина. Еріна вказувала два місця, де головно бував Мавродукас. То був Царгород і Ясси. Фоґельвандер пійшов до Амштеля. Він вказав Фоґельвандрови ріжні фірми в европейських столицях, з якими Мавродукас, як багатий купець, міг мати взаємини. Розписали кількадесять листів — ждали, який буде успіх пошуканни.

Тимчасом Фоґельвандер частійше як колинебудь бував гостем старостихи. Гарна Грекиня говорола лише по грецьки й по італійськи, по французьки знала лише кілька слів; тільки, скільки треба було до порозуміння. Фоґельвандер говорив слабо по італійськи і він бував перекладчиком у довщих розмовах між Еріною й її доброю опікункою.

(Дальше буде)

ПРОПАЩІ РОЖІ.

Чи ви знали панну Олю? Напевно ні. Була все свіжа, мила і весела як весняний день. Обличе в неї діточе, з глибокими ямочками на румяненькім личку і дуже гарними сивими очима. Була кравчинею знаною в дамських сальонах цілого міста а жила зі своєю старенькою хоровитою мамою в малесенькій, чисто вибіленій хатчині з видом на зелену променаду, на якій відбувались концерти через цілий сезон.

Оля дуже любила цвіти, а найбільше рожі. Часто украшувала свою хатчину цвітами, а вже на вікнах то все було повно вазонків гарних, свіжих цвітів — між ними найбільше рожі. Доносив їй їх кождий день свіжі її улюблений Остап Корнило, висший урядник, видячи, що їй цим то дарунком найбільшу радість справляє. Вона глядiла на них все оком повним радости і невисказаної вдячности. Він поцілував її ніжну руку і румяне личко: „Люблю тебе, моя ти зірко, і щоб я мав сходити всі світи, позношу всі цвіти радости, щоби з них сплести вінок для тебе. Люблю тебе цілим серцем, Олю моя найдорозша, і зроблю тебе щасливою, що завидіти тобі буде ціле місто щастя твого".

Рік тревала їх любов. Мала, цвітами прикрашена хатчина, знала би розказати про цю збуджуючуся горячу любов, про ці поцілунки, зітхання, тугу і тисячні приречення. Богато міг би зрадити круглолиций місяць, який, роблячи свою вечірну променаду, недескретно глядів через відчинені віконця, повні запашних цвітів, до малої кімнатки, місця щасливого кохання; але і цей лиш усміхавсь і — мовчав.

Старенька мати буда рада щасливим закоханим, тішилася, що її дочка Оля незабаром стане панею, поважаною цілим містом. В таких то думках про зближаючеся щастє своєї одинокої донечки засипляла все спокійно над молитвенником і снила про будучність своєї пестійки.

Повільно, без перешкод плинули дні щасливого кохання...

Та нараз загреміло. Загреміло з ясного неба. Мирний час уступив, а на його місце прийшла бурхлива світова війна.

Днями і ночами розвожували військо зелізницями до бою. Олюнчин Остап пішов яко запасний старшина зі своїм полком до Сербії.

Розлука була тяжка.

Оля тиснула до схвильованих грудей китицю гарних рож, яку їй при прощанню подав. Тулила їх до розпаленого жалем облича, цілувала їх і скроплювала горячими слезами.

Прийшов перший лист, повний слів палкої любови, потішав її смуток і усмирив біль.

Прийшов другий, третий лист. І все писав досить часто. Це Олю ущасливлювало і вона тішилась Остаповими листами. Тихенько плило життя в маленькій хатчині. Старенька мати тішилася, що її донечка трохи успокоїлась, але око печаливої матері проникало серце дитини і пізнала тайну серця Олі. Потайно гляділа на свою дочку і старанно слідила її правдиву зміну. Здавалося їй, що з веселої, гарної дитини станеться гарна жінка, з поважним виразом лиця і маленькою рисою утаюваної гризоти на білім чолі. Лише ці сиві очі не змінились і дальше гляділи чаруючо довкола.

Настала знова гризота, а з нею нові терпіння. Листи від Остапа ставали все холоднійші, приходили дуже зрідка, а вкінці зовсім перестали.

Вже більше як пів року жадної вістки від нього не дістала. Не могла собі його мовчанки ніяк виснити. Чи може хорий, ранений, чи — най Бог хоронить! — забитий? А може її забув? І одно й друге було б для неї тяжким ударом. Цілими ночами не спала, а в день ходила як у сні. Забула на цвіти, скривалась від людий. Слези і молитва були її розрадою...

А він?

По бою... Третий день є спокій в таборі. Відбитий ворог збирає напевно нові сили. Замовкли тарахкотіння крісів і рев гармат на короткий час...

Остап бавиться весело зі своїми товаришами в першорядним готели здобутого міста. Сидять довкола стола творячи вінець і вдихують запах рож, якими прикрасили столи услугуючі дами. На столі у високих тонесеньких чарках пініться шампанське і додає товариству доброго гумору.

Напроти Остапа сидить женщина така гарна, що мало є таких на світі. Її очі жаріють мов два діяманти, а рожеві уста так і притягають, щоб цілувати. Дивилась нишком на нього, і рада булаб розбити його задумчивість. Але ані словом, ні жадним повабом його не зачіпила; така була делікатна.

„Є гарна, напричуд гарна. Присягаю на всіх святих, що гарнійшої жінки в моїм життю не бачив" — роздумував Остап. В цім прийшла йому на думку Оля.

„Та вжеж, і ця є гарна, але яка ріжниця між Олею, а цею. Оля є образ сентиментального сну, а ця весела — сам цвіт життя, в повній силі краси. Щастє з Олею мене не мине. Буде це тихе життя, день за днем, без кінця; буде це щастє день за днем однаке... сухе нудне — порожне. Знаю, що ця не може бути ніколи моєю, а прецінь ці дні, що я з нею пережив, зачислю до найгарнійших в моїм життю. Як довго я буду щасливий з нею? Не довго. Я на війні, на поли бою, кождий день, кожду годину можу бути ранений, забитий. І чомуж би я не мав користати з цеї нагоди, може й послідної в моїм життю?... Вона така приваблива.

Глянув на красавицю. Їь погляди мимоволі стрінулись — і порозумілись. Він підняв чарку і гукнув весло: „На вашу красу, Надо!" Вона з охотою чоломкнулася своєю чаркою і сказала: „На наше веселе товариство!" „Гурра!"—„Брудер!"— „Ех!"...

Чарки задзвеніли а Остап з Надою потвердили своє товариство братерським поцілунком. „Браво!" „Бравісімо!" не утихало і многі наслідували примір Остапа, знакомилися з гарними дамами і затверджували знакомства братерським поцілунком.

Поручник Коцюрко найбільше тішивсь Остапом і Надою. Був колись найвірнійшим товаришем Остапа, а тепер може найгіршим ворогом. Заздрість через Наду, що тулилась до Остапа, а його відкинула. Заздрість це немов їдь змії, і котрий чоловік в неї попаде, в цей мент є готовий поповнити найганебнійший вчинок. Заздрісний чоловік не має так довго спокою, докіль на дотичній особі бодай почасти не пімститься.

Поручник Коцюрко кинув свій гнівний погляд на Остапа і подумав: „Гей, гей, щоб це Оля побачила!" і зареготавсь як злий дух, що думає в свою чорну сіть уловити нову, невинну жертву.

* * *

Прийшла осінь, а з нею і гість — лютий мороз. Померзлі цвіти валялись по землі. Співучі птиці відлетіли в теплі краї. Вітер дув мов шалений і кидав упавше пожовкле листє з високих дерев до вікон маленької хатчини, де такий самий настрій панував, що й на дворі в природі.

Посеред хати стоїть молода жінка в шовковій блюзці, котра заледви вкриває її груди, і в гарній спідниці, яка тісно прилягла до стану...

В блідім обличу появився неспокій душі і біль серця. Мимо цеї зміни Оля не стратила своєї краси. Її великі сиві очі не змінились; здається, навіть яснійші стали — можливо наслідком плачу, частих сліз вимокла їх барва, але ще й тепер так мило глядять у вікно, в якім вже не цвитуть цвіти, лиш одна цвітка зістала, зломана, зівяла, мовби символічний образ самої Олі...

Сперлась на столик при вікні і глядить перед себе. Споминає Остапа. Так споминає його цілою душею і тужить за ним цілим серцем. Виринають в душі спомини колишнього щасливого кохання, і кождий їх спомин є для неї святим. Пригадує собі кожде його слово, кожде його приречення і тужить, аби повернувся. А чи вернеться до неї?... „Так, він верне, верне, бо мене любить... Він жеж присягав мені це"... Тішить сама себе. „Він верне"...

При другім вікні сидить старенька мати. На очах має окуляри і молиться зі старенького молитвенника. Молиться за цего, котрий має ущасливити її одиноку дитину, котру вона стереже більше ніж свого ока в голові; і молиться дійсно за Остапа, щоби Господь хоронив його від ворожої кулі, щоб щасливо вернувся з поля бою і зробив щасливою її нещасну Олю.

Піднесла очі і глянула на задуману Олю, свою донечку, і заплакала. Великі гіркі сльози ллялись по її старенькім зморщенім лици, а падаючи, розпливались по старім папері молитвенника.

Хто є в стані відгадати тайну любови серця материнського? Серце матери є глибина, повна ніжних чуть, між якими, кожда дитина найде дорогу перлу щастя і благословення, перлу любови, в кождім напрямку, якого життя вимагає.

„Олюсю моя! Ти нездужаєш. Бачу це на твоїм лици. Що тобі є, дитино моя?"

„Зле, мамцю моя, зле коло мене. Якийсь страшний біль мене часто лапає і чуюсь дуже утомленою", відповіла Оля.

„Не журись, моя донечко, потерпиш як і кожда инша... Але я іду покликати поміч". Сказавши це, старушка заперла книжку, зняла окуляри і положила на вікно.

„Не йдіть, мамцю, може це перейде!"

„Перейде, не перейде... але я іду, щоб тобі порадити, що і як маєш... Я тобі не пораджу, бо на тім не визнаюся. Я мала тільки тебе одну. Вечеріє. Щоб не було запізно... Будь терпелива, а Бог тобі поможе". Закинула на себе хустку і відійшла.

Оля скорчена від болю кинулась на постіль і за хвилину біль уступив. Жалувала, що маму не здержала дома; чулася знова добре. Встала і зачала шити. За кождим тягом іглі вшивала спомини про Остапа. На дворі стемнілось.

Сидячи в задумі, не запримітила, що хтось застукав до дверий. Аж як повторилося сильнійше стуканнє, закликала „прошу".

До хати вступив поручник і здоровлячися, сказав: „Я поручник Коцюрко, приятель вашого Остапа. Дуже перепрашаю, що вас в цій порі непокою.

„Витайте! Прошу сідати! Що з ним сталося? Жиє? Вже більше пів року не маю від нього жадної вістки".

„Остап жиє, а що ви не дістаєте від нього вістки, то я вам скажу, але..."

„Що сталося? Зістав полонений, а може ранений, хорий?

„Ані одно з тих трох, але — чи не буде це за тяжкий удар для вас, пані, коли скажу вам, що Остап вам спроневірився... обдурив вас".

„Остап? Це неможливо. Прошу вас, хто ви, що смієте пана Остапа Корнила в так ганебний спосіб обиджати?"

„Я його найлучшим приятелем, до якого мав все довіре. Обставини між вами двоїма мені знані. Знаю, пані, що він вас кохав, обожав, а тепер обдурив. Мені жаль вас, але, прийшовши на відпустку домів, я постановив собі вам цю немилу вістку сказати... Він любить иншу".

„Неможливо — то неможливо!" видобула зі себе нещасна Оля, і дивлячись на вістуна цеї поражаючої вістки, як на яке страшне відьмо, поступалася в зад.

„Щоби ви увірили, тут маєте доказ. Ця знимка є здіймлена в моменті його зради проти вас і вашої любови". Подав Олі знимку і продовжував: „Даю вам її на це, щоби ви знали, на чім стоїте і що маєте робити. Будьте розумні! Маєте його в руках. Моє поважаннє, пані". Засалютував і відійшов, кинувши чортівський погляд на бідну дівчину.

Оля, зворушена цею немилою вісткою, гляділа на пів мертва за ним, а відтак на фотографію, скричала від болю і пустилась іти до постелі, але не дійшла — повалилась зомліла на землю...

(Дальше буде).

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнєм „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

МАНДРІВНІ ШЛЯХИ ПЕРЕЛЕТНИХ ПТАХІВ.

Часто думають, що перелетні птахи, які пізно в літі й осінью переносяться до теплійших околиць, летять зовсім безладними стадами і неправильними мандрівними шляхами. Та вже давно доказано, що такий лет птахів відбувається точно знаними мандрівними шляхами. Головно летять мандрівні птахи осінью в напрямі: північний схід — південний захід. Передусім доплиши рік і потоків служать для птахів як мандрівні шляхи. Долина Секвани, Рони, ріжні річні долини Еспанії, долини Дунаю, Ельби, Одри і багато річних долин у Росії та в балканських державах служать передусім для перелетних птиць як мандрівні шляхи. Як дрібні стада птахів по дорозі стрічаються, то лучаться в долинах рік у великі стада, що все збільшаються новими стадами з бічних долин. Гори перелітають усе докладно знаними місцями, великі простори лісів й мочаристі долини звичайно виминають. Летять радше річними долинами тому, бо вони забезпечені від вітру тай там усе є все більше поживи. Иншими шляхами летять надбережні і водні птахи, що звичайно прилітають із найдальше на північ висунених европейських околиць. Оточують Англію й Шотляндію двома величезними летами зі сходу й заходу й летять попри західні побережа Европи до північних частей Африки. Одначе деякі роди тих птахів остають уже на побережах Европи.

ПОЕТИ І ПОЕЗІЇ.

Кождий поет, чи він більше талановитий, чи менше, має вроджений дар поетичний. Але жаден поет, навіть найбільше талановитий, не може розвинутись і удосконалюватись, коли не читає творів других поетів, а особливо — добрих поетів.

Навіть набільші поети писали свої твори під впливом других великих поетів іноді навіть других національностий.

Правда, не кождий поет вміє сей вплив відповідно використати, але також правда, що без того впливу поет останеться на тому початковому стані, на якому вперве взявся писати свої поетичні проби.

Длятого ся стара але все дуже добра вказівка для поетів: Читайте твори других поетів, не раз, але 10 разів! — завсіди останеться золотою гадкою.

Українські поети повинні читати, як найбільше твори українських поетів.

В Америці є чимало українських поетів, а деякі з них вже доволі вибилися своїм таланом. Котрі виказались більшими успіхами, безперечно більше читали. Але всі українські поети, все, і всюди повинні тямити сей заповіт: Читати як найбільше творів українських поетів.

Книгарня Свободи має на складі такі збірники українських поетів.

Гайдамаки. Т. Шевченка .... .50
Кобзар, повний ілюстрований збірник віршованих творів Т. Шевченка (брош.) 1.50
Кобзар Т. Шевченка, 707 сторін в оправі 2.50
Твори Тараса Шевченка в 3-ох томах (в оправі) 8.50
Твори Тараса Шевченка в 5-ох томах, в оправі 15.00
З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка, в оправі 3.40
Писання Богдана Лепкого, з нарисом його літературної діяльности, Вас. Верниволі. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. В полотняній оправі 5.50

На сих книжках даємо таксамо 25% опусту, коли замовленне виносить понад $2.00. Гроші або моні-ордери слати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Street. Jersey City, N. J.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути присалана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".